جامعة عين شمس
حوليات آداب عين شمس المجلد ٤٧ (يناير – مارس ٢٠١٩)
http://www.aafu.journals.ekb.eg
(دورية علمية محكمة)
كلية الآداب

اثر السياق اللفظي في تحديد دلالة المكافئ الترجمي للتفسير التوراتي

براء خلف حمادي *

جامعة بغداد– كلية اللغات– قسم اللغة العبرية

المستخلص:

تعرض تفاسير التوراة المترجمة الى اللغة العربية معاني مشوشة وركيكة ، تفتقر في الغالب الى الدقة والالتزام المطلوب عند تحديد المعنى الدقيق فيها ، وذلك مبني على التأويل الظاهر للنص التوراتي دون الاهتمام بالسياق الذي وردت فيه ، في الوقت الذي بات فيه وعلى الاغلب ، عد ماهو موجود ، حيثية واضحه لمعرفة المعنى وتحديده ، الا بالسياق اللفظي فهو القرينة الفنية التي يتم بها عرض جميع الاحتمالات المتواردة على اللفظة والتثبيت على دلالة معينة . ليس هذا فحسب بل سيظهر تجاهل السياق في الترجمة اكثر وضوحا عند عقد مقارنة النص التوراتي مع القرآن الكريم .

© جميع حقوق الطبع والنشر محفوظة لحولية كلية الآداب - جامعة عين شمس ٢٠١٧.

סיכום

מן האמור לעיל, הקריאה והניתוח של הטקסט המתורגם והפרשנויות שלו לא הוגבלו לקריאת הטקסט בלבד, אלא נקראו בו הקורא / המתרגם נושא את הטקסט המקורי של דעותיו האינטלקטואליות, ואת החזון שלו. הדבר בא לידי ביטוי בתרגום הטקסט המקראי לשפה הערבית, להבדיל מתרגום פרקים י"ח, א–ט, מן העברית לשפה הערבית, דמיון הזמן והדמיון לשניה. זה לא רק פרשנות הקוראן, אלא גם את הדמיון ואת הדמיון של הפרשנות של הפרשנות ואת הפסוקים הנ"ל, מצד אחד, ואת הסתירה לא רק בפרשנות עם הקוראן, אבל את האנושיות של המלאכים בטקסט המקראי ולגרום להם לאכול. לפיכך, לא נקבעו ראיונות לשוניים ושוויון לשוני בין מקור לתרגום. התרגום בתיק זה התמקד במתורגמן, המפרש את מקור התרגום ומוסיף את הנחות היסוד שלו לא רק לטקסט אלא לתרבות הטקסט המקורי .

ההשפעה של ההקשר המילולי בקביעת משמעות שקילות לקסיקליות לפרשנות המקראית

הקדמה

ההבדל בתרגום בין הטקסט המתורגם לבין מקורם של מחקרים רבים, בעיקר ספרותיים, מתוך תפיסת הצורך להשתנות בתרגום בין הטקסט המתורגם לטקסט המקורי. הפירוש של החלק הראשון של המילה תרגום פירושו לתרגם משהו למשהו הדומה לאנגלית צורה של טרנספורמציה (לא העברת) ולהבין את התרגום בכיוונים אלה כמו שינוי טקסט לטקסט חדש אחר ، ולא העברת טקסט משפה אחת לאחרת ، או את קיומו של גורם משותף בין הטקסט לבין המקור. נראה כי התרגום התואם את הניסיונות המקוריים משדלת לטשטש את העובדה ، כי העבודה נעשתה על ידי מתורגמן וסותרת את עצמה בכך שהיא שוללת את היותה תרגום. ושהתרגום שמתאים לטופס אינו יכול להיות תרגום אלא מקור בפני עצמו. תרגום אינו יכול להידמות למקור אלא באמצעות השרירותיות של הטקסט בשפה המתורגמת ושליטה בשפה הכתובה. התרגום שונה במהותו מהמקור. ([1])

חשיבותו של הנושא מתבטאת בהצהרה על השפעת ההקשר בקביעת המשמעות המתאימה בעת תרגום הטקסט המקראי לערבית מחד גיסא, כמו גם קירבתו והפרדתו ממה שנאמר בקוראן הקדוש מצד שני. שימוש בגישה תיאורית וגישה השוואתית למטרה זו.

הבדל זה ניכר כאשר פרשנויות התורה המתורגמות לערבית מבולבלות וחלשות, ולעתים קרובות חסרות הדייקנות והמחויבות הנדרשות כדי לקבוע את המשמעות המדויקת . זה מבוסס על פרשנות ההבנה של הטקסט המקראי ללא קשר להקשר שבו הוצג, זהו ההקשר הטכני שבו מוצגות כל האפשרויות של המילה, והדגש מושם על משמעות מסוימת. קשה מאוד, במקרה זה, לקבוע את משמעות המילה, שכן המשמעות אינה מוגבלת למדלו. המילה כשלעצמה מכילה את כל המשמעויות שהמילה הזאת יכולה לקלוט בתוך המונחים הלשוניים שבהם היא ממוקמת. מילים וקונוטציות קשורות קשר הדוק להקשר וליחסים שלו ([2]) וכן הצהרת חשובתו בזיהוי הסמנטי،כאשר חושף את מטרתו ותכליתו. אבל מה שמכונה

ההבדל בין משמעויות אלה לבין הדומה לה ،כולל ההבדל בין שתי המילים המשמשות להבדיל בין משמעות([٣]) לבין ההבדל בדרך השימוש במילה אחת בהקשרים שונים، האווירה של כל הקשר מסמלת את ההטרוגניות שהושגה בהקשר אחר، וזה בא מן הרמזים המילוליים המלווים את המילה בהקשרים.

לכן، אנו מוצאים כי בלשנים מתארים את המשמעות הלקסיקלית של המילה כמספר רב של משמעות אחת ואולי יותר מאשר במובן אחד، תוך תיאור משמעותה הקונטקסטואלית כאחת שאינה סובלת משמעות אחרת ([٤])، וניתן להבינה מן המשמעות ההקשרית. ומשלימים זה את זה לפי שתי עובדות :

<u>הראשונה</u> היא שמשמעות המילה קשורה להקשר הלשוני והיא חלק ממשמעות ההקשר שבו היא מוצגת . ו<u>השנייה</u> היא שההקשר הוא רק בקיומם של טקסטים، וידע על משמעותו מבוסס על ידע של משמעויות מילים שיש להן יחסים חזקים ומשולבות על ידי מבנה אחיד מלוכד.[٥]

לפיכך، מילה בעלת משמעות אחת בלבד، כדי שתקבע את ההקשר، כי המילה במילון היא מרובה סבירה، אבל המשמעות של המילה בהקשר אינה מספר כי הוא הריבוי של המילה :[٦]

א: בהקשר יש ראיות כדי לבחור ממשמעות אחת בין המשמעויות השונות כי אתה מוצא בלקסיקון.

ב: בגלל ההקשר גם מתייחס למקום ספציפי מקובע את המשמעות לאור הראיות הנוכחיות בעוד אנו מוצאים את המשמעות של הלקסיקון היא לא הכל במובן של משמעות ביטוי ישנם אלמנטים עם הכנסה גדולה בקביעת המשמעות، אבל הם חלק חלקי דיבור כמו אישיותו של הדובר לבין המודע וביניהם יחסים ומה שמקיף מילות מתוך מקרים ונסיבות، והיא אינה קובעת את המשמעות של הטקסט של אוצר המילים הבודדות בלבד באמצעות טקסט ואת הנסיבות והעובדות שמסביב. כתוצאה מכך، בהקשר לא ניתן ממחקר הסמנטי، בניגוד למה שהיה הלשוניים לראות، בצטטו את הקשיים מורכבים מאוד מעשיים ותיאורטיים טיפול בהקשר לשכוח כי זה לא יכול להבין את משמעותו של משפט במנותק מן ההקשר ([٧]) אכן، מילים ומכתבים אין משמעות מחוץ להקשר. אבל לרכוש את משמעותו באמצעות ההקשר שבו הוא מפותח.[٨]

אנו משווים את הפסוקים שהתקבלו על אורחיו של אברהם، עליו השלום، ועל הקשר שלו עם בנו יצחק، בתורה (בראשית פרק 18 פסוקים 1 – 15) ואת הקוראן הקדוש (سورة هود ، الآيات ٦٩-٧٢ وسورة ،الآيات ٢٤-٢٨) במקום שבו אנו רואים הבדל מובהק בתרגום של פרק י"ח: 1-15 שנכתב בעברית ותורגם לערבית מצד אחד، והשוואת הטקסט הקוראני עם טקסט מקראי[٩] מאידך גיסא. זוהי הוכחה למה שהלכנו.

א.וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה، בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא؛ וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח-הָאֹהֶל، כְּחֹם
הַיּוֹם .ב וַיִּשָּׂא עֵינָיו، וַיַּרְא، וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים، נִצָּבִים עָלָיו؛ וַיַּרְא، וַיָּרָץ לִקְרָאתָם
מִפֶּתַח הָאֹהֶל، וַיִּשְׁתַּחוּ، אָרְצָה .ג וַיֹּאמַר: אֲדֹנָי، אִם-נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ--אַל-

נָא תַעֲבֹר, מֵעַל עַבְדֶּךָ .ד יֻקַּח-נָא מְעַט-מַיִם, וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם; וְהִשָּׁעֲנוּ, תַּחַת
הָעֵץ .ה וְאֶקְחָה פַת-לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם, אַחַר תַּעֲבֹרוּ--כִּי-עַל-כֵּן עֲבַרְתֶּם, עַל-
עַבְדְּכֶם; וַיֹּאמְרוּ, כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ .ווַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה, אֶל-שָׂרָה;
וַיֹּאמֶר, מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת--לוּשִׁי, וַעֲשִׂי עֻגוֹת .ז וְאֶל-הַבָּקָר, רָץ
אַבְרָהָם; וַיִּקַּח בֶּן-בָּקָר רַךְ וָטוֹב, וַיִּתֵּן אֶל-הַנַּעַר, וַיְמַהֵר, לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ .ח וַיִּקַּח
חֶמְאָה וְחָלָב, וּבֶן-הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּתֵּן, לִפְנֵיהֶם; וְהוּא-עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ,
וַיֹּאכֵלוּ .טוַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה בָאֹהֶל .י וַיֹּאמֶר, שׁוֹב
אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה, וְהִנֵּה-בֵן, לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ; וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל, וְהוּא
אַחֲרָיו .יא וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים, בָּאִים בַּיָּמִים; חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה, אֹרַח
כַּנָּשִׁים .יב וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר: אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה-לִּי עֶדְנָה, וַאדֹנִי
זָקֵן .יג וַיֹּאמֶר יְהוָה, אֶל-אַבְרָהָם: לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר, הַאַף אֻמְנָם אֵלֵד--
וַאֲנִי זָקַנְתִּי .יד הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה, דָּבָר; לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, כָּעֵת חַיָּה--וּלְשָׂרָה
בֵן .טו וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי, כִּי יָרֵאָה; וַיֹּאמֶר לֹא, כִּי צָחָקְתְּ

<u>תרגום פיסוקי הפרק 18 : ١ – ١٥</u>

א. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה, בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא; וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח-הָאֹהֶל, כְּחֹם הַיּוֹם .

– ثُمَّ ظَهَرَ الرَّبُّ لإِبْرَاهِيمَ وَهُوَ جَالِسٌ عِنْدَ بَلُّوطَاتِ مَمْرَا وَقْتَ اشْتِدَادِ حَرِّ النَّهَارِ (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[١٠]

– وظهر له الرب عند بلوطات ممرا وهو جالس في باب الخيمة وقت حر النهار (القس أنطونيوس فكري)[١١]

– وظهر له الرب عند بلوطات ممرا وهو جالس في باب الخيمة وقت حرّ الظهيرة. (القمص تادرس يعقوب)[١٢]

ב .וַיִּשָּׂא עֵינָיו, וַיַּרְא, וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, נִצָּבִים עָלָיו; וַיַּרְא, וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל, וַיִּשְׁתַּחוּ, אָרְצָה

فَرَفَعَ عَيْنَيْهِ وَإِذَا بِهِ يَرَى ثَلاَثَةَ رِجَالٍ مَاثِلِينَ لَدَيْهِ. فَأَسْرَعَ لاسْتِقْبَالِهِمْ مِنْ بَابِ الْخَيْمَةِ وَسَجَدَ إِلَى الأَرْضِ.
(التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[١٣]

فرفع عينيه ونظر وإذا ثلاثة رجال واقفون لديه فلما نظر ركض لاستقبالهم من باب الخيمة وسجد إلى الأرض (القس أنطونيوس فكري)[١٤]

فرفع عينيه ونظر وإذا ثلاثة رجال واقفون لديه، فلما نظر ركض لاستقبالهم من باب الخيمة وسجد إلى الأرض (القمص تادرس يعقوب)[١٥]

ג. וַיֹּאמַר: אֲדֹנָי, אִם-נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ--אַל-נָא תַעֲבֹר, מֵעַל עַבְדֶּךָב

وَقَالَ: يَا سَيِّدِي، إِنْ كُنْتُ قَدْ حَظِيْتُ بِرِضَاكَ فَلاَ تَعْبُرْ عَنْ عَبْدِكَ. (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[١٦]

وقال: يا سيد أن كنت قد وجدت نعمة في عينيك فلا تتجاوز عبدك (القس أنطونيوس فكري)[١٧]

وقال: يا سيد إن كنت قد وجدت نعمة في عينيك فلا تتجاوز عبدك (القمص تادرس يعقوب)[١٨]

ד. יֻקַּח-נָא מְעַט-מַיִם, וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם; וְהִשָּׁעֲנוּ, תַּחַת הָעֵץ.

بَلْ دَعْنِي أُقَدِّمُ لَكُمْ بَعْضَ مَاءٍ تَغْسِلُونَ بِهِ أَرْجُلَكُمْ وَتَتَّكِئُونَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ، (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[١٩]

ليؤخذ قليل ماء واغسلوا أرجلكم واتكئوا تحت الشجرة . (القس أنطونيوس فكري)[٢٠]

ليؤخذ قليل ماء واغسلوا أرجلكم واتكئوا تحت الشجرة. (القمص تادرس يعقوب)[٢١]

ה. וְאֶקְחָה פַת-לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם, אַחַר תַּעֲבֹרוּ--כִּי-עַל-כֵּן עֲבַרְתֶּם, עַל-עַבְדְּכֶם; וַיֹּאמְרוּ, כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ .

ثُمَّ آتِي لَكُمْ بِلُقْمَةِ خُبْزٍ تُسْنِدُونَ بِهَا قُلُوبَكُمْ، وَبَعْدَ ذَلِكَ تُوَاصِلُونَ مَسِيرَتَكُمْ، لأَنَّكُمْ قَدْ مِلْتُمْ إِلَى بَيْتِ عَبْدِكُمْ» . فَأَجَابُوهُ: حَسَناً، لِيَكُنْ كَمَا قُلْتَ (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٢٢]

فاخذ كسرة خبز فتسندون قلوبكم ثم تجتازون لأنكم قد مررتم على عبدكم فقالوا هكذا تفعل كما تكلمت

(القس أنطونيوس فكري)[٢٣]

فآخذ كسرة خبز فتسندون قلوبكم ثم تجتازون، لأنكم قد مررتم على عبدكم، فقالوا: هكذا نفعل كما تكلمت (القمص تادرس يعقوب)[٢٤]

ו. וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה, אֶל-שָׂרָה; וַיֹּאמֶר, מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת--לוּשִׁי, וַעֲשִׂי עֻגוֹת .

فَأَسْرَعَ إِبْرَاهِيمُ إِلَى دَاخِلِ الْخَيْمَةِ إِلَى زَوْجَتِهِ سَارَةَ وَقَالَ: «هَيَّا أَسْرِعِي وَاعْجِنِي ثَلاَثَ كَيْلاَتٍ مِنْ أَفْضَلِ الدَّقِيقِ وَاخْبِزِيهَا (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٢٥]

فاسرع إبراهيم إلى الخيمة إلى سارة وقال اسرعي بثلاث كيلات دقيقا سميذا اعجني واصنعي <u>خبز ملة</u>

(أنطونيوس فكري) ٢٦

فأسرع إبراهيم إلى الخيمة إلى سارة وقال: أسرعي بثلاث كيلات دقيقًا سميذًا، واعجني واصنعي <u>خبز ملة</u>، (القمص تادرس يعقوب)[٢٧]

ז. וְאֶל-הַבָּקָר, רָץ אַבְרָהָם; וַיִּקַּח בֶּן-בָּקָר רַךְ וָטוֹב, וַיִּתֵּן אֶל-הַנַּעַר, וַיְמַהֵר, לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ .

ثُمَّ أَسْرَعَ إِبْرَاهِيمُ نَحْوَ قَطِيعِهِ وَاخْتَارَ عِجْلاً غَضًّا مُسَمَّناً وَأَعْطَاهُ لِغُلامٍ كَيْ يُجَهِّزَهُ. (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٢٨]

ثم ركض إبراهيم إلى البقر واخذ عجلا رخصا وجيدا وأعطاه للغلام فاسرع ليعمله (القس أنطونيوس فكري) [٢٩]

ثم ركض إبراهيم إلى البقر وأخذ عجلًا رخصًا وجيدًا وأعطاه للغلام فأسرع لعمله (القمص تادرس يعقوب)[٣٠]

ח. וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב, וּבֶן-הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּתֵּן, לִפְנֵיהֶם; וְהוּא-עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ, וַיֹּאכֵלוּ .

ثُمَّ أَخَذَ زُبْداً وَلَبَناً وَالْعِجْلَ الَّذِي طَبَخَهُ، وَمَدَّهَا أَمَامَهُمْ، وَبَقِيَ وَاقِفاً فِي خِدْمَتِهِمْ تَحْتَ الشَّجَرَةِ وَهُمْ يَأْكُلُونَ (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٣١]

ثم اخذ زبدا ولبنا والعجل الذي عمله ووضعها قدامهم واذ كان هو واقفا لديهم تحت الشجرة اكلوا (القس أنطونيوس فكري)[٣٢]

ثم أخذ زبدا ولبنا، والعجل الذي عمله، ووضعها قدامهم. وإذ كان هو واقفا لديهم تحت الشجرة أكلوا (القمص تادرس يعقوب)[٣٣]

ט. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה בָאֹהֶל .

وقالوا له: أين سارة امرأتك ؟ فقال: ها هي في الخيمة (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٣٤]

وقالوا له أين سارة امراتك فقال ها هي في الخيمة (القس أنطونيوس فكري)[٣٥]

وقالوا له: أين سارة امرأتك ؟ فقال: ها هي في الخيمة (القمص تادرس يعقوب)[٣٦]

י. וַיֹּאמֶר, שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה, וְהִנֵּה-בֵן, לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ; וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל, וְהוּא אַחֲרָיו .

فَقَالَ: إِنِّي أَرْجِعُ إِلَيْكَ فِي مِثْلِ هَذَا الْوَقْتِ مِنَ السَّنَةِ الْقَادِمَةِ فَتَكُونُ سَارَةُ آنَئِذٍ قَدْ وَلَدَتْ لَكَ ابْناً». وَكَانَتْ سَارَةُ وَرَاءَهُ، عِنْدَ بَابِ الْخَيْمَةِ، فَسَمِعَتْ حَدِيثَهُ. (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٣٧]

فقال اني ارجع اليك نحو زمان الحياة ويكون لسارة امراتك ابن وكانت سارة سامعة في باب الخيمة وهو وراءه (القس أنطونيوس فكري)[٣٨]

فقال: إني أرجع إليك نحو زمان الحياة ويكون لسارة امرأتك ابن. وكانت سارة سامعة في باب الخيمة وهو وراءه لا (القمص تادرس يعقوب)[٣٩]

יא. וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים, בָּאִים בַּיָּמִים; חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה, אֹרַח כַּנָּשִׁים.

وَكَانَ إِبْرَاهِيمُ وَسَارَةُ عَجُوزَيْنِ طَاعِنَيْنِ جِدّاً فِي السِّنِّ وَقَدْ تَجَاوَزَتْ سَارَةُ سِنَّ الْيَأْسِ. (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٤٠]

وكان إبراهيم وسارة شيخين متقدمين في الأيام وقد انقطع أن يكون لسارة عادة كالنساء (القس أنطونيوس فكري)[٤١]

وكان إبراهيم وسارة شيخين متقدمين في الأيام، وقد انقطع أن يكون لسارة عادة كالنساء (القمص تادرس يعقوب)[٤٢]

יב. וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר: אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה-לִּי עֶדְנָה, וַאדֹנִי זָקֵן .

فَضَحِكَتْ سَارَةُ فِي نَفْسِهَا قَائِلَةً: أَبَعْدَ أَنْ فَنِيَ عُمْرِي وَأَصْبَحَ زَوْجِي شَيْخاً يَكُونُ لِي هَذَا التَّنَعُّمُ؟ (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٤٣]

فضحكت سارة في باطنها قائلة ابعد فنائي يكون لي تنعم وسيدي قد شاخ (القس أنطونيوس فكري)[٤٤]

فضحكت سارة في باطنها قائلة: أبعد فنائي يكون لي تنعم، وسيدي قد شاخ (القمص تادرس يعقوب)[٤٥]

יג. וַיֹּאמֶר יְהוָה, אֶל-אַבְרָהָם: לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר, הַאַף אֻמְנָם אֵלֵד--וַאֲנִי זָקַנְתִּי

فَقَالَ الرَّبُّ لإِبْرَاهِيمَ: «لِمَاذَا ضَحِكَتْ سَارَةُ قَائِلَةً: أَحَقّاً أَلِدُ ابْناً وَقَدْ بَلَغْتُ سِنَّ الشَّيْخُوخَةِ؟ (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٤٦]

فقال الرب لإبراهيم : لماذا ضحكت سارة قائلة: أفبالحقيقة ألد وأنا قد شخت (القس أنطونيوس فكري)[٤٧]

فقال الرب لإبراهيم : لماذا ضحكت سارة قائلة: أفبالحقيقة ألد وأنا قد شخت (القمص تادرس يعقوب) [٤٨]

יד. הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה, דָּבָר; לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, כָּעֵת חַיָּה--וּלְשָׂרָה בֵן .

أَيَتَعَذَّرُ عَلَى الرَّبِّ شَيْءٌ؟ سَأَرْجِعُ إِلَيْكَ فِي مِثْلِ هَذَا الْوَقْتِ مِنَ السَّنَةِ الْقَادِمَةِ فَتَكُونُ سَارَةُ قَدْ أَنْجَبَتِ ابْناً. (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٤٩]

هل يستحيل على الرب شيء ؟ في الميعاد أرجع إليك نحو زمان الحياة ويكون لسارة ابن (القس أنطونيوس فكري)[٥٠]

هل يستحيل على الرب شيء ؟ في الميعاد أرجع إليك نحو زمان الحياة ويكون لسارة ابن (القمص تادرس يعقوب)[٥١]

טו וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי, כִּי יָרֵאָה; וַיֹּאמֶר לֹא, כִּי צָחָקְתְּ

فَخَافَتْ سَارَةُ وَأَنْكَرَتْ قَائِلَةً: «لَمْ أَضْحَكْ». فَقَالَ: لاَ، بَلْ ضَحِكْتِ. (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٥٢]

فأنكرت سارة قائلة: لم أضحك. لأنها خافت. فقال: لا بل ضحكت (القس أنطونيوس فكري)[٥٣]

فأنكرت سارة قائلة: لم أضحك. لأنها خافت. فقال: لا بل ضحكت (القمص تادرس يعقوب)[٥٤]

<u>הפרשת פיסוקי של הפרק 18: 11-15</u>

11. ואברהם ושרה היו זקנים, להתקדם בימים, וזה היה מנותק עבור שרה להיות בדרך כלל כמו נשים פסוק זה מוכיח כי לידתו של יצחק שווה להקמת חיים של מוות. (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس)[٥٥]

(القس أنطونيوس فكري)[٥٦]

12. שרה צחקה פנימה ואמרה," הכי רחוק שלי יהיה תענוג, ויד שלי ישנה "

שרה צחקה: אולי צחקה בשמחה או בהפתעה. זו הסיבה יצחק קרא את הבן, כלומר צחוק, עד אברהם ושרה מוזכרים בעבודה של אלוהים איתם בכל פעם שהם קוראים בשמו ולפאר את אלוהים.ואדוני השתוקק: מילה זו משכה את תשומת לבו של השליח פטרוס (פטר 6: 3).

15. ושרה הכחישה, אמרה, לא צחקתי, כי היא חששה, ואמר،הכחשתה של שרה אומרת שהיא התחילה להבין שהדובר הוא אדם אלוהי משום שהוא יודע מה בלבה והיא פוחדת.

(القمص تادرس يعقوب)[٥٧]

לפי סנט פול קהלת אלכסנדריה, שרה צחקה לא משום שלא האמינה להבטחה, אלא הואשמה בסיטואציה, איך להיות אם אחרי בן, וסט. אוגסטין ראה שהיא צוחקת בשמחה, אבל לא היתה מלאה אמונה.

<u>השוואת הפרשנות של פסוקי טקסט הקוראן הקדוש 72-71 עם פסקאות טקסט המקרא 12-13-14</u>

((<u>وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ ۖ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ</u> ﴿ ٦٩ ﴾ فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۚ قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ(70) (سورة هود)

((هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ (24) إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ (٢٥) فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ (26) فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَاتَأْكُلُونَ(27) فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ (28)))
(سورة الذاريات)

<u>التفسير</u>

قوله تعالى ((فما لبث أن جاء بعجل حنيذ)) (سورة هود الآية ٦٩)

כלומר، זה שהביא איברהים מגיע עם גלגל של חינה، (<u>حنيذ</u>) צלוי זה נאמר[٥٨]: זה ים בגריל של אבנים בלי לגעת האש נאמר: וגרם את האבנים על גבי זה להבשיל ، הם חינה، והסוס היה מוכן לטעום את זה، וזה להביא את זה צעד או שניים ואז זה הוכיח על ידי הוד מלכותו כדי לגרום לזה להזיע. נאמר: אל-חנאית אל-סומאיט، אבן עבאס ואחרים: (חניאת מנח 'וחניה במובן של מהנוד)؛ אבל מיהר، כי הפרות היו יותר כסף، וכאשר הם תפסו את הידיים איברהים הכחיש אותם؛ בדרך כלל הם הפרו את השנה، ופחדו להיות מאחורי השנוא שהם מתכוונים .[٥٩]

ז. וְאֶל-הַבָּקָר، רָץ אַבְרָהָם؛ וַיִּקַּח בֶּן-בָּקָר רַךְ וָטוֹב، וַיִּתֵּן אֶל-הַנַּעַר، וַיְמַהֵר، לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ .ח וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב، <u>וּבֶן-הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה، וַיִּתֵּן، לִפְנֵיהֶם</u>؛ וְהוּא-עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ، <u>וַיֹּאכֵלוּ</u>[٦٠]

وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿ ٧١ ﴾ قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٰ أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَٰذَا بَعْلِي شَيْخًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿ ٧٢ ﴾)) سورة هود

אנשי הפרשנות היו במחלוקת למשמעות דבריו (וצחקה)[٦١]، ובסיבה שעליה צחקתי. כמה מהם אמרו: מובן המלה : צחקה ، הוא את הצחוק הידוע، מתפעל שהיא ובעלה איברהים משרתים את אורחיחם בכבודם، מכבדים אותם، והם לא אוכלים על האוכל שלהם. אחרים אמרו: במקום זאת، צחקה כי אנשי לוט היו במצב של רשלנות، שליחי אללה באו להשמיד אותם. אחרים אמרו: אבל היא צחקה כשראתה את איברהים אימה של אימה.אחרים אמרו: היא צחקה כשהטיפה ליצחק שהיה לה בן בגילה וגילו של בעלה אחרים אמרו: במקום זאת، המשמעות של אומר: "צחקתי" במקום הזה: מחיתי. שבו הוראה ועיכוב؛ כלומר: ובשארנאהא ביצחק וצחקה، צחקה מעונגה בילד، וכבר היתה זקנה، ואלוהים יודע מה זאת היה .

יב. <u>וַתִּצְחַק שָׂרָה، בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר</u>: אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה-לִּי עֶדְנָה، <u>וַ</u>אדֹנִי זָקֵן .יג וַיֹּאמֶר יְהוָה، אֶל-אַבְרָהָם: <u>לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה</u> לֵאמֹר، הַאַף אֻמְנָם אֵלֵד-- <u>וַ</u>אֲנִי זָקַנְתִּי .יד הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה، דָּבָר؛ לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ، כָּעֵת חַיָּה--וּלְשָׂרָה בֵן .

טו. <u>וַתְּכַחֵשׁ</u> שָׂרָה לֵאמֹר <u>לֹא צָחַקְתִּי</u>، כִּי יָרֵאָה؛ <u>וַ</u>יֹּאמֶר לֹא، <u>כִּי צָחָקְתְּ</u>

מכאן אנו מוצאים כי המילה (צחוק) רב סמנטיקה נעשת שימוש במקומות שונים באותה מילה נכנסו על ידי האגודל ותדירות، אבל רמזים נחשפו בכל מקום עם מדיטציה לפעמים، ואת הסביבה של הקשר לפי הקשר ראיות המקיפות אותו בזמנים אחרים .

המסכנות

הקריאה והניתוח של הטקסט המתורגם והפרשנויות שלו לא הוגבלו לקריאת הטקסט אלא לקריאה שבה (הקורא / המתרגם) המקורי נשא את דעותיו האינטלקטואליות, את דעותיו שלו ואת דעותיו המוקדמות לא רק לטקסט אלא תרבות של הטקסט המקורי. זה היה ברור:

١. תרגום טקסט מקראי לערבית

ההבדל המובהק במשפטים המתורגמים המובאה בספר ההפרשה השמושית של הברית הישנה، בפסוקים، ١- ٨/ ١٠ - ١٥ לחלוטין، עם המשפטים המתורגמים אצל (القس أنطونيوس فكري و القمص تادرس يعقوب).

٢. פרשת תרגום הטקסט המקראי לערבית

ההבדל בפרשנות של ביטויים מתורגמים בפרשנות יישומית של הברית הישנה، פסוקים 8-1 ו 15-10. לפירושם של שאר התרגומים של (القس أنطونيوس فكري و القمص تادرس يعقوب). הדמיון הכללי או הדמיון בין המילים היה בפסוק 9 מבין שלושת התרגומים. התרגום של القس أنطونيوس فكري דומה לתרגום القمص تادرس يعقوب .

٣. השוואה בין טקסטים ופרשנות המקרא לבין הטקסט הקוראני ופרשנויותיו

הפרשנות המקראית של פרשנות פרק 18: פסוקים 11: 12: 15

٤. מן הראוי להזכיר את חשובות ההבדל ביותר בכל האמור לעיל הוא: האנושיות של המלאכים בטקסט המקראי ולגרום להם לאכול، והמלאכים לא אוכלים כפי שצוין על ידי הטקסט הקוראני.

"ואת בן הבכור שעשה، ונתן לפניהם، והוא עמד נגדם מתחת לעץ، והם אכלו"

" فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً " (סורה הוד ،الآية ٧٠)

לפיכך، פרשני התנ"ך זיהו באופן עצמאי את הקשר בין הטקסט המתורגם לטקסטים אחרים בתרבות השפה שממנה הם מתורגמים، ובכך מאשרים את הקשר עם הטקסט בשפה המתורגמת. לפיכך، לא נקבעו ראיונות לשוניים ושוויון לשוני בין מקור לתרגום. התרגום במקרה זה התמקד במתרגם שעושה את הקשר של התרגום המקורי ומוסיף לו סוג של חיוניות ויצירתיות .

Abstract

The effect of the verbal context in determining the significance of the translation equivalent of biblical interpretation

By Baraa Khalaf Hamadi

The interpretation of the Torah translated into Arabic is confused and weak, often lacking the precision and commitment required in determining the precise meaning of it. This is based on the apparent interpretation of the biblical text without attention to the context in which it was presented. A clear understanding of the meaning and identification of the meaning, except in the context of the verbal is the technical context in which the presentation of all the possibilities on the word and fixation on a certain significance. Not only that, but the differences arising from the neglect of the context in the translation of the text will become clearer when comparing the biblical text with The holly Koran.

الهوامش

[1] -Gutt,August Gutt, Translation and Relevance,New york,2010, pp,25-26

2 - Ibid, pp,54-55.

[٣]- خليل ، إبراهيم محمود، السياق وأثره في الدرس اللغوي ، دراسة في ضوء علم اللغة الحديث ، الاردن ، عمان ، ٢٠١١ م ، ص٣٣-٣٤ .

٤- House, Juliane Volume 38, Issue 3, March 2006, Pages 338-358 .

٥ - Blackwell,D, Semantic Constraints on Relevance. Oxford: Basil Blackwell,1987,pp,26-27

[٦]- البركاوي ، عبد الفتاح عبد العليم ، دلالة السياق بين التراث وعلم اللغة الحديث ، القاهرة ، دار المنار ، ٢٠١١ ،

[٧] - عبد الرزاق ، فوزي إبراهيم ، السياق ودلالته في توجيه المعنى بغداد . ١٩٩٦م ، ص ٢٦-٢٧

8 -Bates, E. Language and Context: The Acquisition of Pragmatics. New York Academic Press. 1976 ,pp,67-68

[٩] תורה נביאים וכתובים ،בכתיב המסורה מנוקד לפי הכתר וכתבי היד הקרובים לו، מהדורת תמוז התשע"ו ، מכון ממרא ، ירושלים ، 2016، בראשית פרק 18 פסוקים 1 – 15.

[١٠] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[١١] فكري ، أنطونيوس ، تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم،-http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer-Al-Keta-Al-Mokadas-El-3ahd-Al-Adim-01-Abouna-Anthony-Fekri.htm.

[١٢] يعقوب ، تادرس ملطي تفسير الكتاب المقدس ،العهد القديم،-http://st-takla.org/pub_Bible-Interpretations/Tafseer-Al-Keta-Al-Mokadas-El-3ahd-Al-Adim-02-Abouna-Tadrus-Ya3koob.html

[١٣] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[١٤] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، -http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[١٥] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، -http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[١٦] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[١٧] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[١٨] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[١٩] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٢٠] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٢١] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٢٢] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٢٣] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٢٤] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٢٥] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٢٦] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٢٧] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٢٨] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٢٩] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣٠] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣١] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٣٢] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣٣] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣٤] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٣٥] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣٦] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣٧] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣٨] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٣٩] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٤٠] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٤١] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٤٢] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٤٣] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٤٤] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٤٥] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٤٦] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٤٧] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٤٨] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٤٩] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٥٠] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٥١] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٥٢] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٥٣] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٥٤] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٥٥] التفسير التطبيقي للكتاب المقدس ، ماستر ميديا ، القاهرة ، مصر ، التكوين ، فصل ١٨، ١-١٥ ، ص٤٨-٤٩

[٥٦] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٥٧] تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer

[٥٨] ابن كثير ، إسماعيل بن عمر بن كثير القرشي الدمشقي أبو الفداء عماد الدين (ت 774 هـ) تفسير القرآن العظيم (تفسير ابن كثير) تحقيق: سامي بن محمد السلامة ، دار طيبة للنشر،م ١٩٩٩. انظر ،ابن منظور : ابو الفضل جمال الدين محمد بن مكرم) ت ٧١١ ه : لسان العرب، دار صادر، بيروت لبنان، ١٣٧٥ ه ١٩٥٦ م. ح ن ذ.

[59] ابن كثير، تفسير القرآن العظيم ،

[60] תורה נביאים וכתובים ،בכתיב המסורה

[61] الطبري ، الإمام أبو جعفر، محمد بن جرير بن يزيد بن كثير بن غالب ، (ت: 310 هـ)، جامع البيان عن تأويل آي القرآن، دار الكتب العلمية ، بيروت ، لبنان

ביבליוגרפיה

– القرآن الكريم

– תורה נביאים וכתובים ،בכתיב המסורה מנוקד לפי הכתר וכתבי היד הקרובים לו، מהדורת תמוז התשע"ו ، מכון ממרא ، ירושלים ، 2016 .

– ابن كثير ، إسماعيل بن عمر بن كثير القرشي الدمشقي أبو الفداء عماد الدين (ت 774 هـ) تفسير القرآن العظيم (تفسير ابن كثير) تحقيق: سامي بن محمد السلامة ، دار طيبة للنشر،م ١٩٩٩

– البركاوي ، عبد الفتاح عبد العليم ، دلالة السياق بين التراث وعلم اللغة الحديث ، القاهرة ، دار المنار ، ٢٠١١ .

– الخولي ، حمد علي ، معجم علم اللغة النظري ، مؤسسة الفلاح للترجمة والنشر والتوزيع ،1991 .

– خليل ، إبراهيم محمود، السياق وأثره في الدرس اللغوي ، دراسة في ضوء علم اللغة الحديث ، الاردن ، عمان ، ٢٠١١ م

الطبري ، الإمام أبو جعفر، محمد بن جرير بن يزيد بن كثير بن غالب ، (ت: 310 هـ)، جامع البيان عن تأويل آي القرآن، دار الكتب العلمية ، بيروت ، لبنان

– عبد الرزاق ، فوزي إبراهيم ، السياق ودلالته في توجيه المعنى بغداد . ١٩٩٦م .

– فكري ، أنطونيوس ، تفسير الكتاب المقدس ، العهد القديم ، http://st-takla.org/pub_BibleInterpretations/Tafseer-Al-Keta-Al-Mokadas-El-3ahd-Al-Adim 01-Abouna-Anthony-Fekri.htm.

– لاينز ، جون ، اللغة والمعنى والسياق ، ترجمة : عباس صادق الوهاب ، بغداد ، دار الشؤون الثقافية العامة ، عام ١٩٨٧م.

– يعقوب ، تادرس ملطي تفسير الكتاب المقدس ،العهد القديم http://st-takla.org/pub_Bible-Interpretations/Tafseer-Al-Keta-Al-Mokadas-El-3ahd-Al-Adim-02-Abouna-Tadrus-Ya3koob.html.

– אלקלע ، ראובן ، מילון אנגלי – עברי ،מצדה ، תל- אביב . ירושלים ، בע" מ .

Bates, E. Language and Context: The Acquisition of Pragmatics. New York , Academic Press. 1976.

Blakemore, D. Semantic Constraints on Relevance. Oxford: Basil Blackwell 1987 .

Cole, P. and J. Morgan eds. Syntax and Semantics Vol. 3: Speech_Acts. New York: Academic Press , 1975.

Saeed, J. *Semantics*. London: T.J. Press Ltd,1997.

השולים